

1

De MRA in vogelvlucht

- In termen van brede welvaart kenmerkt de MRA zich als een sterke economische motor met een groot verdienvermogen en een zeer goede toegankelijkheid van (publieke) voorzieningen, maar ook met uitdagingen voor sociaal kapitaal, onveiligheid, en verduurzaming.
- In het afgelopen decennium is op veel indicatoren van brede welvaart vooruitgang geboekt, ook ten opzichte Nederland. Dit geldt met name voor de verbetering van de luchtkwaliteit, de verduurzaming van de energievoorziening en voor het vergroten van veiligheid. Tevredenheid met de woning, vrijwilligerswerk en stikstofemissies van de landbouw drukken steeds meer op brede welvaart.
- De economische groei van de MRA was in de voorbije decennia hoger dan die van Nederland, de EU-27 en andere Europese metropolen. De groei in de MRA zal voor 2024 naar verwachting rond 1,8 procent uitkomen en voor 2025 op 2,1 procent. De groei ligt daarmee ongeveer 0,5 procentpunt hoger dan het Nederlandse gemiddelde, maar ook gemiddeld ongeveer 0,5 procentpunt lager dan in het voorbije decennium.
- Zowel nationaal als internationaal is de (geo-)politieke onzekerheid groot. Dit zien we onder andere terug in een aanhoudend laag consumentenvertrouwen en een dalend producentenvertrouwen.
- Hoewel de woningbouwopgave in de MRA groot is, blijven de investeringen in woningen achter bij de rest van Nederland. De verwachte bezuinigingen op onderwijs en onderzoek in de komende jaren zijn zorgelijk voor de kennisintensieve samenleving die de MRA is, zeker tegen de achtergrond van de transitie-opgaven waar de regio en ons land voor staan.

2

Bevolking en arbeidsmarkt

- De arbeidsmarkt in de MRA was in 2023 iets minder gespannen dan in 2022, maar bleef in historisch perspectief zeer krap. De krapte in termen van gevraagde versus beschikbare vaardigheden is de afgelopen jaren groter geworden en is in de MRA ook groter dan landelijk.
- De bevolking van de MRA groeit ondanks een negatief binnenlands migratiesaldo (Nederlanders verlaten per saldo de MRA). De toename is het gevolg van een groot positief migratiesaldo dankzij instroom uit het buitenland (met name bestaande uit Oekraïners en (kennis)migranten uit Azië).
- De omvang van het onbenut arbeidspotentieel is in 2022 flink afgenomen, vooral door meer uren bij voornamelijk vrouwelijke deeltijders, de inzet van werklozen en de inzet van de niet-beroepsbevolking die beschikbaar was maar niet actief naar werk zocht. Daardoor is de arbeidsparticipatie sterk toegenomen. In 2023 daalde het onbenut arbeidspotentieel verder, maar stabiliseert de arbeidsparticipatie op een zeer hoog niveau van waaruit een nog verdere stijging lastig zal zijn.
- De werkloosheid steeg in 2023 licht, maar bevindt zich op een historisch laag niveau. De toename zien we met name onder jongeren en basisopgeleiden en is voor de MRA sterker dan landelijk.
- De ontwikkeling van het aandeel zzp'ers in de beroepsbevolking van de MRA zit na de corona-dip weer op het oude groeipad.

3

Structuur en concurrentiekracht

- De relatief sterke groei van toegevoegde waarde in de MRA in de afgelopen 30 jaar komt voor het grootste deel door samenstellingseffecten (hardgroeiende sectoren zijn oververtegenwoordigd in de MRA) en daarnaast aan sectorale effecten (gemiddeld genomen groeien sectoren in de MRA harder dan in Nederland).
- Ook de snellere groei van de werkgelegenheid in de MRA dan landelijk komt zowel door samenstellingseffecten (groeisectoren zijn sterker vertegenwoordigd in de MRA) als door sectorale effecten (de werkgelegenheid groeit in deze sectoren bovendien sneller in de MRA dan landelijk).
- De toename van de arbeidsproductiviteit is sterker dan in de jaren voorafgaand aan de coronapandemie en ook sterker dan landelijk. Die sterke arbeidsproductiviteitsgroei komt volledig door regionale sector-effecten (binnen sectoren stijgt de arbeidsproductiviteit sterker in de MRA dan landelijk) en niet door samenstellingseffecten (verschuiving van arbeidsinzet binnen de MRA naar bovengemiddeld productieve sectoren).
- Het aantal faillissementen steeg in 2022 en 2023 nadat de coronasteunpakketten zijn afgebouwd en bedrijven te veel bestaande steun moeten terugbetalen. Maar het aantal faillissementen lag nog steeds lager dan in de jaren voor de coronapandemie.
- In de meeste sectoren is het energieverbruik sinds 2015 gedaald, met uitzondering van de sectoren Informatie en communicatie, Vervoer en opslag en Energie, water en afval. Per saldo is sprake van een ont koppeling van de groei van toegevoegde waarde en de groei van het energieverbruik. Dat is vooral een effect van energiezuiniger produceren.

4

Deelregio's van de MRA in vogelvlucht

- In de MRA groeide de economie, de bevolking en de werkgelegenheid harder dan het Nederlandse gemiddelde (1996-2022). De groei concentreerde zich met name in Amsterdam, Amstelland-Meerlanden en Almere-Lelystad.
- Ook vanaf 2015 zette de concentratie van groei in Amsterdam, Amstelland-Meerlanden en Almere-Lelystad door, hoewel de verschillen kleiner waren dan rond de eeuwwisseling.
- Na de coronapandemie veerde de economie in alle deelregio's van de MRA krachtig op. In 2023 was deze groei afgezwakt en de verwachting is dat de economie van de MRA ook de komende jaren een historisch gezien bescheiden groei zal kennen.
- De toegenomen krapte op de woningmarkt blijkt onder andere uit de verviervoudiging van de prijs voor koopwoningen sinds 1995. Dit is meer dan in de rest van Nederland, waar de prijzen in dezelfde periode meer dan verviervoudigden. Amsterdam kende een kleine verzesvoudiging van de woningprijzen sinds 1995.
- De groei van het aantal woningen was in de periode 2016-2023 sneller dan de groei van het aantal inwoners, zowel binnen de MRA als daarbuiten. Het gemiddeld kleiner worden van huishoudens draagt in belangrijke mate bij aan de krapte op de woningmarkt. De sterkste groei van de woningvoorraad vond plaats in de categorie overige huurwoningen, terwijl het aantal corporatiewoningen nauwelijks toenam.

5

Kerncijfers per deelregio

- Inwoners in de meeste deelregio's van de MRA hebben in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde hoge inkomens en vermogens, maar ook hoge schulden. Ze zijn ook relatief ontevreden met hun woning en woonomgeving en worden met relatief veel criminaliteit en slechte luchtkwaliteit geconfronteerd. Tussen de deelregio's bestaan forse verschillen in onder andere bereikbaarheid van voorzieningen, duurzaamheidsindicatoren en sociaal kapitaal.
- In alle deelregio's was de economische groei in 2023 meer gematigd in vergelijking met de krachtige opleving na de coronapandemie in 2021 en 2022.
- In de huidige krappe arbeidsmarkt bevindt de werkloosheid zich in alle deelregio's op een laag niveau, maar is in Amsterdam wel duidelijk hoger dan in omliggende deelregio's en in de rest van Nederland. In 2023 zagen we in Amsterdam een lichte toename van de werkloosheid.
- In veel deelregio's hebben dienstensectoren een groot aandeel in het brp en de werkgelegenheid. Daarnaast zijn de sectoren Industrie en Vervoer en opslag kenmerkende activiteiten in het haven-industrieel complex in het Noordzeekanaalgebied en rond Schiphol.
- Er gaan grote pendelstromen naar Amsterdam en Amstelland-Meerlanden; niet alleen vanuit de MRA zelf, maar ook vanuit de rest van het land. Het percentage van alle werknemers dat ook in de eigen regio woont is in Amsterdam en Amstelland-Meerlanden afgenomen (met respectievelijk 3 en 4 procentpunt). Voor Zaanstreek-Waterland en Almere-Lelystad geldt juist het omgekeerde: daar is het aantal mensen dat in de eigen regio woont en werkt toegenomen (met respectievelijk 4 en 9 procentpunt).